

Oppgave econ2310, høst 2022,

Diskutér konsekvensene for norsk økonomi av økte priser på varer og tjenester økonomiske aktører i Fastlands-Norge kjøper fra og selger til resten av verden. Kombinér gjerne innsikt fra flere modeller.

Supplerende informasjon

I tillegg til andre relasjoner kan du få bruk for følgende relasjoner: (Når du skriver din besvarelse kan du velge egen notasjon som det er lettere å skrive inn med tastatur.)

Relasjonssett A:

$$(1) \quad p_s = w - z_s$$

$$(2) \quad w = p_k + z_k + k$$

$$(3) \quad p_k = q_k + v$$

$$(4) \quad p_i = q_i + v$$

p, w, z, q, v er vekst i priser, lønninger, produktivitet, europriser og valutakurs. k fanger opp ekstraordinær lønnsvekst. Fotskrifter s, k, i står for skjermet, konkurranseutsatt, importert.

Relasjonssett B:

$$(5) \quad Y = mZ^D + ma_2Z^E - ma_3Z^\pi - m(c_2 + b_2 + a_2\kappa)i$$

$$(6) \quad i = Z^i + \gamma_Y \frac{Y - Y^n}{Y^n} + \gamma_E Z^E + \gamma_\pi Z^\pi$$

$$(7) \quad \pi = Z^\pi + \beta \frac{Y - Y^n}{Y^n}$$

Y, i, π er nasjonalprodukt, rente, og inflasjon. Z -ene og Y^n er eksogene variable mens resten av symbolene er positive parametre.

Veiledning:

Spørsmålsstillingen er konkret og forholdsvis enkel. Den har også en aktualitet som Kandidaten (K) er oppmerksom på og som K kan trekke på. Utfordringen er å forklare og analysere med god oversikt og god innsikt. Oppgaven kan løses på flere måter men de to modellene som er antydnet gir K to innganger som supplerer hverandre.

Den første modellen er hovedkursmodellen <http://folk.uio.no/hmehlum/econ2310h21/kogs.pdf> som K kjenner fra forelesning og seminaroppgaver. Relasjonene som er oppgitt er ikke forklart så det er

forventet at K forklarer modellen.

I tillegg til de oppgitte relasjonene bør K legge til

$$(8) \quad \pi = \alpha p_i + (1 - \alpha) p_s$$

som er definisjonen av inflasjonen π som et veiet gjennomsnitt av prisen på importerte konsumvarer og skjermede varer. Basert på disse kan K utlede

$$(9) \quad w = q_k + v + z_k + k$$

$$(10) \quad \pi = \alpha q_i + (1 - \alpha) q_k + v + (1 - \alpha)(z_k + k - z_s)$$

$$(11) \quad w - \pi = \alpha(q_k - q_i) + \alpha z_k + (1 - \alpha)z_s + \alpha k$$

$$(10') \quad \pi = \pi^* + v + (1 - \alpha)k \quad (\text{når } q_k = q_i = \pi^*, z_k = z_s)$$

$$(11') \quad w - \pi = z + \alpha k \quad (\text{når } q_k = q_i, z_k = z_s)$$

$$(9') \quad v + k = w - q_k - z_k$$

og sikkert flere til.

Prisøkning ute betyr at q_k og q_i begge blir høye. Hvis de også er like (og lik π^*) og produktivitetsveksten er lik på tvers av norsk økonomi ser vi av 10' at inflasjonen i Norge vil øke med like mye som π^* øker. mens vi ser av 11' at reallønnsveksten i Norge ikke påvirkes. K som sier dette skal få uttelling. Men den gode K vil vite at i Norge pt er ikke dette hele historien.

Det kan nemlig skje mer på høyresiden i 10' og 11'. Vi har et inflasjonsmål, og hvis vi ser bort fra endring i valutakursen, ser vi at økt π^* må motvirkes av negativ k for at π skal være uforandret (ev. bremsset).

Negativ k fanger opp den situasjonen der lønnsveksten i norsk økonomi ikke svarer til prisveksten på det konkurranseutsatt sektor selger. Dette gir økende overskudd i konkurranseutsatt sektor. Det er det negativ k betyr. Vi har snakket mye om at positiv k betyr nedleggelse på grunn av svake overskudd. Positiv k betyr det motsatte. (Større overskudd og kanskje på sikt etableringer.)

Dersom $k < 0$ ser vi fra 11' at reallønnsveksten blir lavere enn det produktivitetsveksten z skulle tilsi. Det siste stemmer godt med dagens situasjon.

K kan supplere med resonnementer som bringer inn valutakursen og resonnementer om hva som begrenser lønnsveksten.

De andre modellen er IS-RR-PK med flytende valutakurs og endogene priser.

http://folk.universitetetioslo.no/hmehlum/econ2310h20/SH_kap-16_revidert.pdf. Også her bør K forklare modellen. Vi har ikke snakket spesifikt om effekten av utenlandske priser men her burde K vite at økt inflasjon ute bidrar positivt til etterspørsel mot norske varer (Positivt skift i IS, dvs mot høyre). Det bidrar også til importert inflasjon som gir vertikalt skift i RR.

I utledningen av modellen er det først variabelen P^F (prisnivået ute) som subsumeres i z^{NX} som deretter inngår i Z^D . Det er i tillegg variabelen π^F (inflasjonen ute) som inngår i Z^i . Om studentene husker disse symbolene er ikke det avgjørende. Det viktige er at de ser hvilke skift prisøkning ute fører til. I IS-RR gir det økt norsk rente og styrking av kronen. De andre effektene er ikke opplagte. Det kan tenkes at Y synker. Det vil være tilfelle når Norges Bank er så opptatt av inflasjon at de vil nulle ut prisvekst på importerte varer med enda lavere innenlandsk inflasjon.

Her kan K også bringe inn statsbudsjett og andre aktuelle temaer. Et annet tema er at K kan foreslå at

rentene ute også går opp når prisene ute stiger. Dette er et resonnement vi var innom på slutten av semesteret.

Kravet til en god besvarelse er at K bruker modeller (typisk de oppgitte) på en konstruktiv og informert måte og ikke mister spørsmålet av syne.